Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Liikenne- ja viestintävaliokunnan lausunto- ja asiantuntijapyyntö 29.02.2024

**Poliisihallituksen asiantuntijan lausunto Hallituksen esityksestä laeiksi liikennevakuutuslain, liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain ja vakuutusyhtiölain muuttamiseksi (HE 10/2024 vp.)**

## 1 Liikenne- ja viestintävaliokunnan lausuntopyyntö

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Poliisihallituksen asiantuntijaa kuultavaksi ja tämän kirjallista asiantuntijalausuntoa koskien Hallituksen esitystä (HE 10/2024 vp.) laeiksi liikennevakuutuslain, Liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain ja vakuutusyhtiölain muuttamiseksi.

## 2 Hallituksen esitystä koskevat yleiset huomiot

Lakimuutoksista valtaosa johtuu siitä, että Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2021/2118 moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavasta vakuutuksesta ja vakuuttamisvelvollisuuden voimaansaattamisesta annetun direktiivin 2009/103/EY muuttamisesta edellyttää muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön. Samalla ehdotetaan myös kansallisiin tarpeisiin perustuvia lakimuutoksia.

Yleisesti ottaen esityksessä sovitetaan direktiivin muutokset hyvin Suomen nykyiseen, melko kattavaan liikennevakuutuslakiin ja sen soveltamisalaan. Alla säännöksiin otetaan kantaa vain siltä osin, kuin ne aiheuttivat kommentoinnin tai lausumisen tarvetta.

## 3 Liikennevakuutuslain muutosehdotukset

### 3.1 Lain soveltamisala (1 §)

2 momentin lisäys liikenteeseen käyttämisen toteutumisen eri vaihtoehdoista korostaa lain soveltamisalan laajuutta.

Liikenteestä eristetyllä alueella kilpailu- tai testaustarkoituksiin taikka kilpailuun välittömästi liittyvään harjoitteluun käytettävää moottoriajoneuvoa koskevan kohdan poistaminen lain soveltamisalan rajoituksista selkeyttää tällaisessa toiminnassa käytettävien ajoneuvojen vakuuttamisvelvoitetta ja kuljettamiseen osallistumattomien henkilöiden oikeutta saada vahinkotilanteissa korvaus liikennevakuutuksen perusteella. Esitettyyn 41 a §:ään sisältyvä, kuljettajalle kilpailu- tai lajiharjoittelutilanteessa aiheutuneen vahingon

rajaaminen liikennevakuutuksen korvauspiirin ulkopuolelle on tarpeellinen lisäys niiden tilanteiden osalta, joissa ei ole velvollisuutta noudattaa liikennesääntöjä. Käytännössä nämä ovat juuri erilaisilla eristetyillä erikoiskokeilla tai ajoradoilla tapahtuvia tilanteita, joihin liittyy tieliikenteeseen kuulumatonta riskinottoa.

3.2 Ajoneuvon määritelmä (2 §:n 1 kohta)

Ehdotettu liikennevakuutuslain tarkoittaman ajoneuvon rajaaminen mekaanisella voimalla maata, mutta ei raiteita pitkin kulkeviin moottoriajoneuvoihin, joiden rakenteellinen nopeus on yli 25 km/h tai suurin nettopaino yli 25 kg täydennettynä vuokratuilla sähköpotkulaudoilla painoon katsomatta vaikuttaa riittävältä ja tarkoituksenmukaiselta kun huomioidaan se, että sähköavusteiset polkupyörät suljetaan erikseen määrittelyn ulkopuolelle.

Direktiivissä esitetyt sähköpyörätuolit ja muut vastaavat rekisteröintivelvollisuuden ulkopuoliset, liikkumisesteisten henkilöiden käyttöön tarkoitetut kevytrakenteiset ajoneuvot jäisivät jatkossakin vakuutettavien ajoneuvojen piirin ulkopuolelle lain 8 §:ään sisältyvän poikkeussäännöksen perusteella. Termin vammainen voisi nyt lain ollessa käsittelyssä kuitenkin tuossa 8 §:ssä korvata nykyaikaisemmalla ja tieliikennelaissa käytetyllä termillä liikkumisesteinen.

3.3 Poikkeukset vakuuttamisvelvollisuudesta (8 §)

Verrattaessa vakuuttamisvelvollisuuden poikkeuksia koskevaa esitystä nykyisin voimassa olevaan säännökseen on kohdan 2 sisällön yhdenmukaistaminen rekisteröintivelvollisuudesta vapautettujen moottorityökoneiden kanssa todettava selkeyttäväksi muutokseksi ja samalla myös sadon tuottamiseen tarkoitetut moottorityökoneet jäisivät vakuuttamisvelvoitteen ulkopuolelle.

Myös yksinomaan lasten kuljetettavaksi tarkoitettua ajoneuvoa koskevan poikkeuksen poistamista 8 §:stä on pidettävä tarkoituksenmukaisena. Mikäli lapsen kuljetettavaksi tarkoitettu ajoneuvo olisi varustettu moottorilla, olisi sen vakuuttamisvelvollisuuteen sovellettava samoja raja-arvoja kuin muihinkin ajoneuvoihin.

3.4 Ajoneuvoyhdistelmän aiheuttamat vahingot (39 a §)

Säännös ajoneuvoyhdistelmän aiheuttaman vahingon korvaamisesta on tarpeellinen tarkentamaan korvausvastuun jakautumista tilanteissa, joissa vahinko johtuu perävaunun puutteellisesta kunnosta tai joissa vetoajoneuvoa ei voida tunnistaa tai joissa korvattavan esinevahingon enimmäismäärä ylittyy.

4 Esityksen vaikutus poliisin tehtäviin

Liikennevakuutuslaissa ei suoraan ole määritelty vakuuttamisvelvollisuuden noudattamisen valvontaa poliisin tehtäväksi eikä se myöskään kuulu liikenneturvallisuustyön keskeisiin vaikuttavuuskohteisiin.

Liikennevakuutuslain 30 §:n mukaan ajoneuvo on kuitenkin käyttökiellossa, mikäli sen vakuuttamisvelvollisuus on laiminlyöty eli sen käyttö liikenteessä on kielletty. Käyttökiellon valvonnan osalta säännöksessä viitataan ajoneuvolain (82/2021) 198 §:ään, jonka mukaan poliisimies, tullimies tai rajavartiomies voi estää käyttökiellossa olevan ajoneuvon käyttämisen tiellä. Liikennevakuutuslakia koskevan lakiesityksen (HE 123/2015 vp.) 30 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitaankin valvovalla viranomaisella tarkoitettavan poliisia, Tullia ja rajavartioviranomaista.

Liikennevakuutuskeskuksella on liikennevakuutuslain 82 §:n 4 momentin mukaan oikeus saada viranomaisilta tiedot vakuuttamattomista ajoneuvoista ja saman pykälän 5 momentin mukaan liikennekäytöstä poistetuista liikenteeseen käytettävistä ajoneuvoista sekä luokaltaan muutetuista ajoneuvoista.

Yllä mainittuja säännöksiä lienee tulkittava niin, että poliisin tulee reagoida liikennevalvonnan yhteydessä esille tuleviin vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönteihin ja toimittaa tiedot valvonnassa tavatuista vakuuttamattomista, liikennekäytöstä poistetuista tai luokaltaan muutetuista ajoneuvoista liikennevakuutuskeskuksen saataville. Käytännössä poliisi on tottunut välittämään nämä tiedot yksittäistapauksessa liikennevakuutuskeskukselle tarkoitukseen varatulla lomakkeella.

Todennäköisesti sähköpotkulautaoperaattorit ottavat massavakuutuksen sähköpotkulaudoilleen, mutta tämä on varmistettava operaattorikohtaisesti. Ennen kaikkea ongelmia vakuuttamisen kannalta aiheuttavat yksityisomisteiset yli 25 kg:n nettopainoiset kevyet sähköajoneuvot. Kaikki mahdollinen on tehtävä ajoneuvon yksilöinnin ja liikennevakuutuksen voimassa olon toteamisen helpottamiseksi liikennevalvonnan yhteydessä. Helpoin tapa asian toteamiseksi liikenteessä olisi vuosittain vaihtuva vakuutuskilpi tai jonkinlainen tarra kiinnitettynä ajoneuvoon tai vaihtoehtoisesti ajoneuvojen yksilöinti ja vakuutustietojen järjestäminen vakuutusyhtiöiden toimesta yhteiseen tietokantaan, josta voidaan tehdä tiedonhakuja liikennevalvonnan yhteydessä.

Nyt ehdotetun muutoksen johdosta poliisi joutuu käyttämään henkilöresurssistaan arviolta vähintään 2 henkilötyövuotta aiempaa enemmän liikennevakuutusten voimassaolon selvittämiseen sekä mahdollisen vakuuttamattomuuden aiheuttamiin toimenpiteisiin. Siitä huolimatta ehdotetun muutoksen toteuttamista on pidettävä liikenneturvallisuuden ja liikennevakuutusmaksujen oikeudenmukaisen kohdentumisen kannalta tärkeänä.

Poliisitarkastaja Tuomo Katajisto

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 05.03.2024 klo 15:32. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu Liikenne- ja viestintävaliokunta